

TYPIZÁCIA MESTSKÝCH ČASTÍ MESTA KOŠICE PRE POTREBY REFORMY ADMINISTRATÍVNEHO ČLENENIA – ZHODNOTENIE STAVU A DISKUSÍ

Stela Csachová, Maroš Višňovský

*Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Prírodovedecká fakulta, Ústav
geografie, e-mail: stela.csachova@upjs.sk*

Maroš Višňovský¹, e-mail: visnovskym@szm.sk

Abstract: The city of Košice is the second largest city in Slovakia having around 234 thousands inhabitants. The city is administratively divided into two tiers – the first upper tier is a city-wide self-government and the lower tier is local self-government in 22 city quarters (parts) having own powers and competences. The administrative division of city is, from the governance point of view, widely criticised mainly due to economic reasons, to the overwhelming number of city quarters and the overall number of city quarters councillors (more than 300) respectively. These numbers are surprisingly high, as compared to cities of such city size category. Therefore, there have been critical voices to reduce the number of city quarters due to financial reasons. The issue has become vulnerable since a new amendment of the Act 401/1990 of Coll. Act on the City of Košice was approved in 2012. In the paper we aim to evaluate the present administrative division of city, its urban-historical tradition, the socialist integration period and a new transition period which might bring the redrawing the inner city boundaries and new system of self-government.

Key words: Košice; city quarter; city management; administrative division; local government reform

1 ÚVOD

Lokálna samospráva je základným a rešpektovaným článkom územnej samosprávy na Slovensku. Jej opätovné konštituovanie a prispôbenie novým politicko-spoločenským požiadavkám vyústilo v schválenie Zákona SNR 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení, v ktorom je **obec** v základnom ponímaní definovaná ako samostatný samosprávny územný celok združujúci osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Obec je základnou priestorovou, ekonomickou a sociálnou jednotkou teritoriálnej štruktúry štátu. Ako

¹ Mgr. M. Višňovský je autor map 1 – 9.

jednotka lokálnej samosprávy sa v priebehu ostatných 20 rokov výrazne reformovala, predovšetkým v oblasti kompetencií sa originálna pôsobnosť obce rozšírila o prenesený výkon pôsobnosti štátnej správy. Stabilizoval sa aj spôsob financovania obcí, a to najmä z podielových daní a daní z príjmov fyzických osôb.

Mnohé obce však aj v súčasnosti zápasia s finančnými problémami a v súvislosti s tým sa už takmer 10 rokov v odborných kruhoch diskutuje o potrebe reformy lokálnej samosprávy – o tzv. komunálnej reforme, ktorej hlavnou myšlienkou je zlepšiť kvalitu zabezpečovania verejných záležitostí v obciach a vytvoriť centrá efektívneho administratívneho výkonu ich kompetencií (Lovacká, 2009). Vonkajším prejavom realizácie komunálnej reformy je proces municipalizácie, resp. amalgamizácie – t. j. administratívneho zlučovania obcí. O komunálnej reforme sa začalo aktívnejšie diskutovať v období rokov 2002 – 2006, keď vtedajší splnomocnenec vlády SR pre decentralizáciu Viktor Nižňanský predstavil materiál na verejnú diskusiu Komunálna reforma (2004), v ktorom podporoval proces municipalizácie obcí na Slovensku po vzore Dánska. Realizáciu municipalizácie je potrebné v prvom rade vnímať ako politické rozhodnutie s výrazným ekonomickým, právnym, ale aj sociálno-geografickým aspektom. Politický prístup k jej realizácii sa navyše s každou zmenou vlády mení. K dnešnému dňu neboli presadené také konkrétne kroky, ktoré by viedli k zmenám v územnej štruktúre lokálnych samospráv.

Z 2 890 obcí – lokálnych administratívnych jednotiek na Slovensku je spod Zákona o obecnom zriadení vyňaté hlavné mesto Bratislava a Košice ako obce s viac ako 200 000 obyvateľmi, ktoré sa riadia osobitným zákonom o právnom postavení, územnom usporiadaní a orgánoch samosprávy. Mesto **Košice** sa riadi zákonom SNR č. 401/1990 Zb. z. o meste Košice z dňa 1. októbra 1990, ktorý člení mesto na 22 mestských častí. Lokálna samospráva je dvojstupňová (úroveň celého mesta a úroveň jednotlivých mestských častí), a istým spôsobom ojedinelá vysokým počtom mestských častí na mesto tejto veľkostnej kategórie (počet obyvateľov k 31. 12. 2012 bol 233 840). Súčasný členenie sa javí ako príliš fragmentované, silnejú politické hlasy za zredukovanie počtu mestských častí a zníženie počtu poslancov mesta. Komunálna reforma „v malom“ teda práve prebieha v Košiciach.

Príspevkom by sme chceli prispieť do diskusie o reorganizácii administratívneho členenia mesta Košice pohľadom geografov. Na začiatku zhodnotíme teoreticko-metodologické možnosti geografie prispieť k riešeniu optimalizácie administratívneho členenia miest. Nasledovať bude stručný historicko-geografický a demografický vývoj mesta a územné členenie mesta ako istá „historická tradícia“, z ktorej je potrebné vychádzať pri popise súčasného status quo. Pokračovaním je popis súčasného administratívneho členenia mesta a komparatívna analýza mestských častí. Príspevok uzatvára zhodnotenie súčasného stavu a možnosti budúceho vývoja, v tejto chvíli ešte neobsahuje nový návrh administratívneho členenia, čomu sa v nadchádzajúcom období plánujeme venovať.

Predkladaná téma nebola dosiaľ súhrnne prezentovaná a jej spracovanie si žiadalo štúdium zdrojov interdisciplinárneho charakteru. Práce historika Halagu (1976) patria k tradičným východiskám štúdia dejín Košíc. Mestu Košice, dejinám a súčasnosti bolo venované špeciálne monočíslo Historickej revue (2013). Z geo-

grafickej obce sa urbánnej geografii Košíc venuje vo viacerých príspevkoch Dická (2006, 2009), inšpiráciu sme našli aj v štúdií Šušku (2012) o produkcii vybudovaného prostredia Bratislavy. Vzťahu dvojúrovňovej samosprávy na príklade Bratislavy sa venuje štúdia Bučeka (1999), ktorý dlhodobo študuje geografiu verejnej správy, konštituovanie lokálnej a regionálnej samosprávy (2006) a v štúdií v spolupráci s Korcom (2013) venujú pozornosť vedeniu Košíc počas primátora Schustera. V otázke finančného zabezpečovania služieb bola publikovaná štúdia Komunálneho poradenského a výskumného centra (2009) o návrhu nového usporiadania kompetencií a financovania mestských častí mesta Košice. Lokálne aspekty problému boli medializované v novinách Korzár. Príspevok má charakter prípadovej geografickej štúdie mesta Košice, menej sa zaoberá ekonomickou stránkou problému, i keď finančné otázky reformy nemožno v žiadnom prípade opomínať. Naopak, z pohľadu miestnych aktérov ich možno považovať za rozhodujúce.

2 GEOGRAFICKÝ VÝSKUM ADMINISTRATÍVNEHO ČLENENIE MESTA

Teoretický rámec geografie pre riešenie reformy administratívneho členenia sa opiera o základné princípy geografickej regionalizácie. Pre geografov je otázka optimálneho administratívneho členenia mesta vo väzbe na priestorové a ekonomické aspekty riadenia mesta zaujímavou výskumnou oblasťou. Mesto a jeho mestské časti reprezentujú koncepciu funkčných regiónov (Klapka, Halás a Tonev, 2013). Poskytovanie verejných služieb mestom, resp. mestskými časťami má výraznú priestorovú dimenziu a je dané súborom územných obvodov poskytovania verejných služieb a politicky vymedzených obvodov administratívnych jednotiek (Pacione, 2001). Vhodné je podotknúť, že v súčasnej dobe pozitívne prijímanej decentralizácii verejnej správy dochádza v mnohých krajinách paradoxne k centralizácii moci v samosprávnych jednotkách. V krajinách západnej Európy prebehli v druhej polovici 20. storočia konsolidačné reformy, ktoré výrazne znížili počet samosprávnych jednotiek (napr. Ministry of the Interior and Health, Denmark, Hinnerich (2009), Klimovský (2010)). V čínskej proveniencii sa taktiež poukazuje na centralizáciu moci, avšak v súvislosti so stavebnou agendou v súčasnej ére rapidnej urbanizácie (Yang a Li, 2014).

Barlow (1994 in Buček, 1999) identifikoval tri modely riadenia veľkomiest (metropolitných regiónov) – polycentrický, monocentrický (unitárny) a dvojstupňový. Za hlavný nedostatok polycentrického modelu riadenia uvádza chýbajúcu centrálnu autoritu mesta, k ďalším nevýhodám radí neefektívne poskytovanie verejných služieb, rivalitu medzi mestskými časťami a chýbajúce rozvojové perspektívy na úrovni celého mesta. Nevýhody monocentrického (unitárneho) modelu pramenia z rozličných záujmov jednotlivých mestských častí, nadmernej centralizácii moci, vzdďalovanie sa od potrieb obyvateľov, čo v mnohých mestách vyústilo v potrebu zriadenia nižších úrovní riadenia. Dvojúrovňový model riadenia mesta je akousi

kombináciou výhod vyššie uvedených modelov, napriek tomu je aj tento model potrebné prispôbovať lokálnym podmienkam.

Úvahy o integrácii súčasných administratívnych jednotiek z hľadiska geografickej regionalizácie smerujú k dvom možným postupom vyčleňovania „nových“ administratívnych jednotiek – jeden predstavuje vyčleňovanie hierarchicky vyšších, relatívne homogénnych regiónov, ktoré by spájali výkon podobného okruhu pôsobnosti. Teoreticky ho možno podporiť ekonomickým predpokladom známym ako Buchananova hypotéza či efekt susedstva (Buček, Borárosová a Sopkuliak, 2010) ako zabezpečovanie podobného okruhu služieb pre občanov. Možno vychádzať z domnienky, že mestské časti rurálneho charakteru (väčšinou bývalé samostatné obce pričlenené k mestu) majú podobnejší okruh výkonu pôsobnosti ako rýdzo urbánne mestské časti. Druhý postup predstavuje konštruovanie funkčných regiónov (typ jadro – zázemie), pričom jadro by malo plniť funkciu administratívneho centra.

Ak uvažujeme o vyčlenení optimálne konsolidovanej administratívnej jednotky, domnievame sa, že by mala niesť prvky viacerých typov funkčných regiónov – z administratívno-správneho aspektu smerovania interakcií je dôležitý vzťah jadro – zázemie, avšak z ekonomického aspektu vzťahu nákladov za poskytovanie služieb sa administratívna jednotka správa ako funkčný región s orientovanými (*oriented*) horizontálnymi vzťahmi (podľa Klapku et al., 2013). Je taktiež dôležité dodržať administratívny princíp teórie centrálnych miest, v ktorom platí, že každá jednotka môže patriť práve do 1 regiónu a princíp spojitosti, že integrované časti by mali byť priestorovo celistvé a nie priestorovo oddelené.

3 STRUČNÝ HISTORICKO-DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ A INTEGRAČNÉ OBDOBIE MESTA KOŠICE V 20. STOROČÍ

Na mape Uhorska (neskôr Rakúsko-Uhorska) boli Košice slobodným kráľovským mestom a zároveň významným regionálnym centrom. V priebehu 19. storočia jeho počet obyvateľov kontinuálne rástol nielen vďaka prirodzenému, ale aj migračnému pohybu (tab. 1). Ľudia sem prichádzali najmä z vidieka a susedných žúp. Dobové štatistiky vykazovali značný počet občanov s iným pôvodom, z rôznych častí Uhorska, z rakúskej časti monarchie a aj zo zahraničia (Regináčová, 2013). Na populačný rast mala priaznivý vplyv aj výstavba Košicko-bohumínskej železnice, ktorá bola daná do prevádzky v roku 1872 a spojila východné Slovensko s českou časťou Sliezska.

Vojnové roky 1. svetovej vojny sa odrazili na úbytku populácie. V medzivojnovom období síce zaznamenali Košice kladné hodnoty prirodzeného prírastku (dané poklesom mortality), no migračné vlny vystačovali z toho obdobia sa odrazili na celkovom počte obyvateľov mesta. Výraznejší pokles počtu obyvateľov sa prejavil najmä v období 2. svetovej vojny, kedy bolo mesto v rokoch 1938 – 1945 pričlenené k Maďarsku.

Tabuľka 1 Vývoj počtu obyvateľov Košíc v 19. storočí

Rok	Počet obyvateľov	Prírastok (úbytok) k predchádzajúcemu roku v tabuľke (abs.)
1847	14 959	–
1850	13 034	-1 925
1857	17 150	4 116
1870	21 742	4 592
1880	26 097	4 355
1900	40 102	14 005

Zdroj: Gergely a Regináčová (2011)

Po jej skončení a nástupe nového ideologického režimu je pre Košice charakteristický výrazný populačný rast spôsobený viacerými faktormi: **intenzívnou industrializáciou, industriálnou urbanizáciou a administratívnou integráciou obcí**. Administratívne hranice Košíc v roku 1950 ukazuje priložená mapa (mapa 1a). Z pohľadu rozvoja priemyslu sa azda najdôležitejším stimulom dynamického rastu počtu obyvateľov stali Východoslovenské železiarne, ktorých výstavba začala v roku 1960 a už v roku 1975 zamestnávali 23 tisíc pracovníkov.

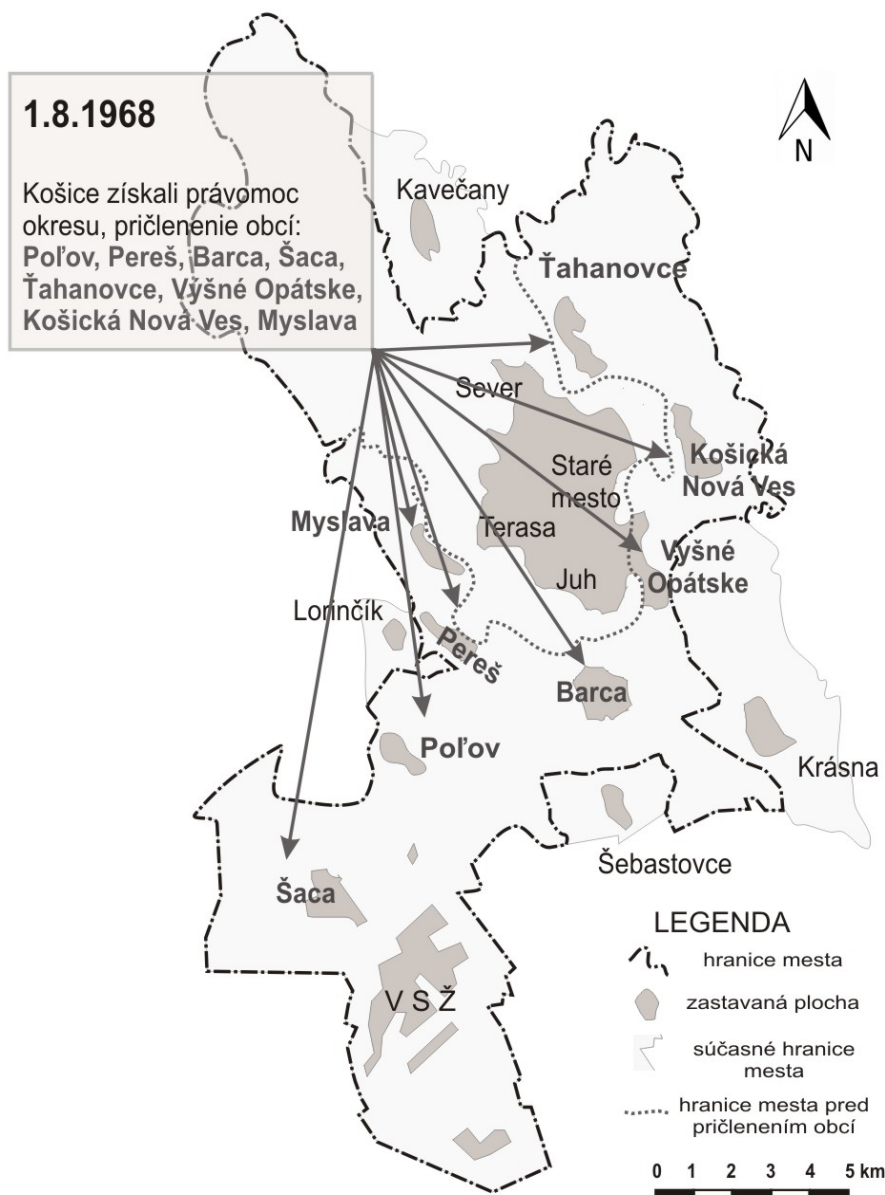
V roku 1960 bola realizovaná celoštátna reforma administratívneho usporiadania. Na Slovensku boli koncipované spočiatku tri, neskôr štyri kraje. Košiciam (ako aj ostatným krajským mestám) bol zrušený status mestského okresu. No už k 1. augustu 1968 mestský národný výbor v Košiciach dostal opäť právomoc okresu (katastrálne územie mesta Košice bolo vyčlenené ako nový okres Košice – mesto) a na základe toho boli k mestu pričlenené obce Barca, Košická Nová Ves, Pereš, Poľov, Šaca, Ťahanovce a Vyšné Opátske (mapa 1b). Išlo o celoštátny trend administratívneho pričleňovania obcí k rýchlo sa rozvíjajúcim mestským centráм, pričom hlavným účelom bolo zvýšenie urbanizačných ukazovateľov ako jedného z dôležitých ukazovateľov ekonomickej a sociálnej vyspelosti krajiny. K 21. januáru 1976 bolo schválené ďalšie zlučovanie a k mestu Košice boli pričlenené obce Kavečany, Krásna nad Hornádom, Lorinčík a Šebastovce (mapa 1c). Katastrálne hranice mesta tak nadobudli dnešnú podobu. Aj tieto zmeny mali za následok mohutný nárast populácie, keď počet obyvateľov v rokoch (1960 – 1980) vzrástol viac ako dvojnásobne (graf 1).

Zaujímavé je, že po roku 1990 v čase opätovného odčleňovania sa v minulosti pričlenených obcí od miest (obcí), nedošlo v prípade Bratislavy ani Košíc k prinavráteniu pôvodného stavu (Slavík, 1998). Rast počtu obyvateľov mesta ustal v 2. polovici 90-tych rokov 20. storočia. Zmeny v ideovom, politickom a spoločenskom živote v 90-tych rokoch sa rýchlo odrazili v poklese prirodzeného prírastku, čo trvalo až do prelomu milénia. Súčasný počet obyvateľov mesta je výsledkom mierneho nárastu prirodzeného pohybu a emigráciou obyvateľov do blízkeho zázemia mesta (procesy suburbanizácie). V roku 2012 mali Košice 233 840 obyvateľov.

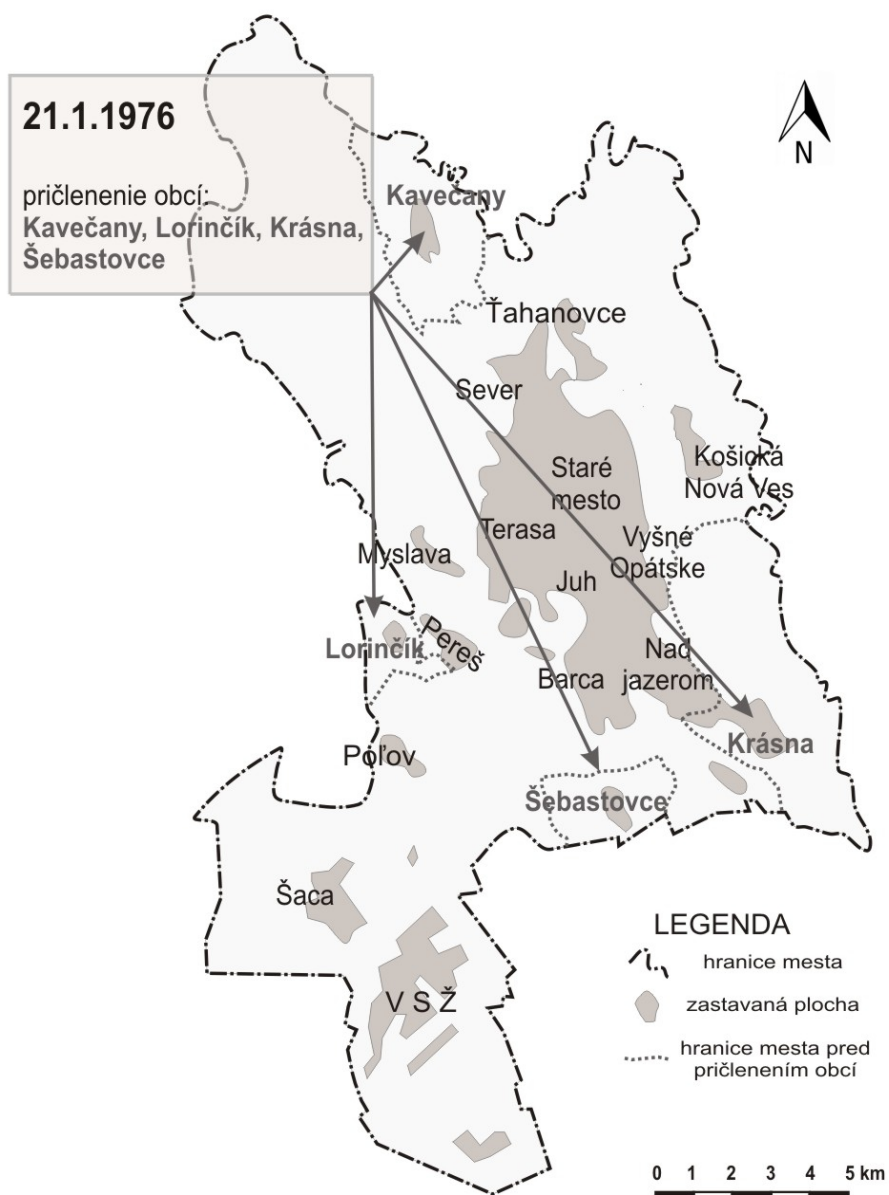
1950

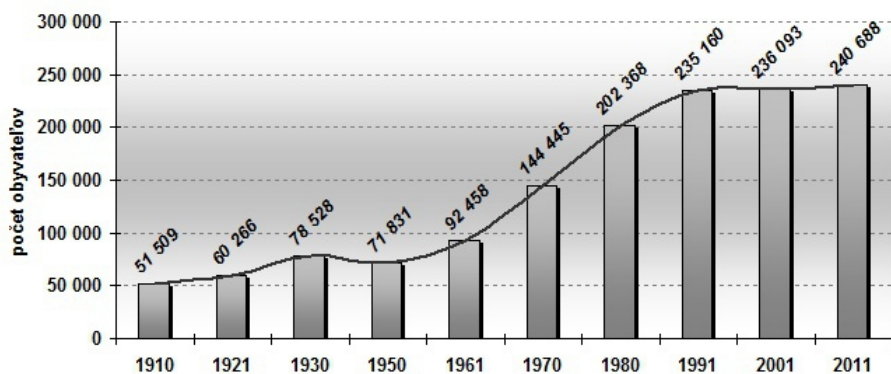
Mapa 1a Vývoj administratívneho členenia mesta Košice v integračnom období 1950

Mapa 1b Vývoj administratívneho členenia mesta Košice v integračnom období 1968

Mapa 1c Vývoj administratívneho členenia mesta Košice v integračnom období 1976

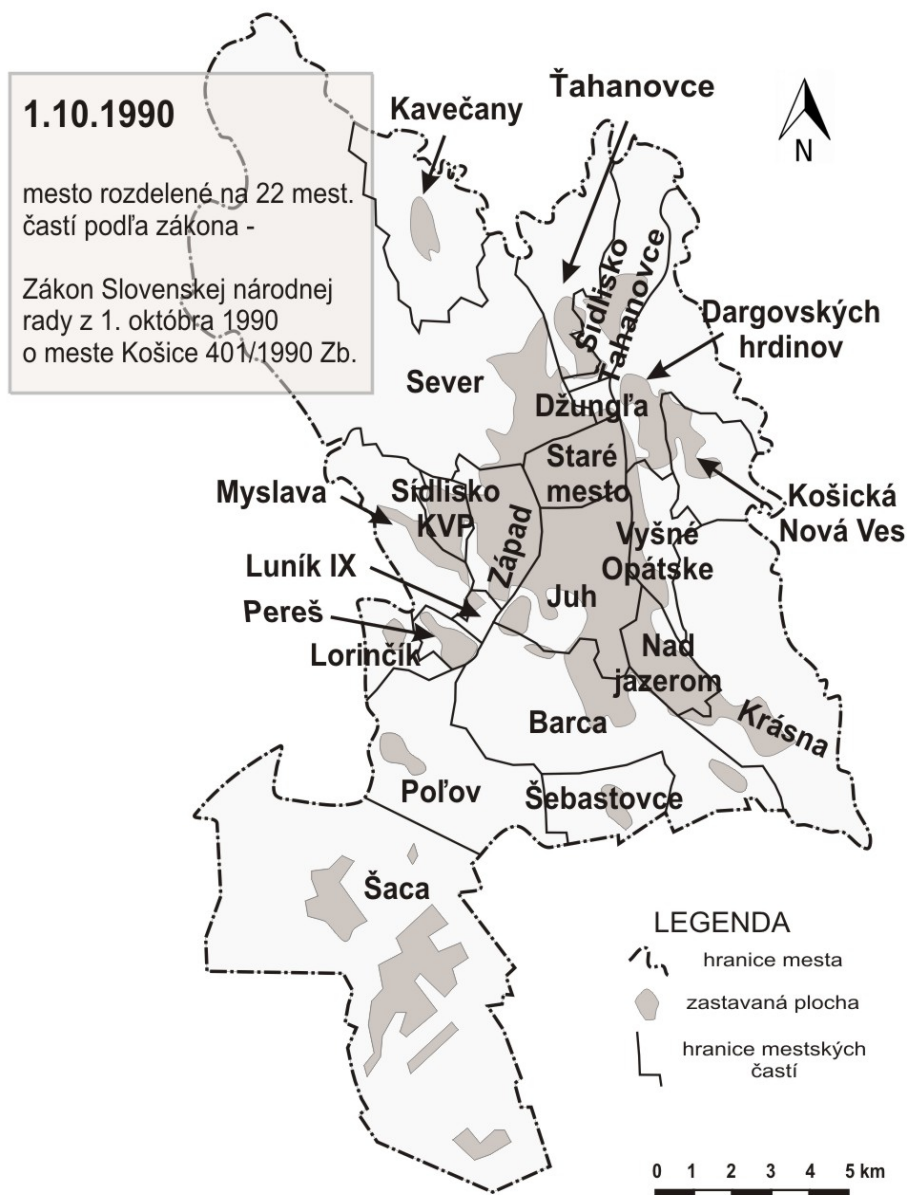

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov mesta Košice od roku 1910. Zdroj: Krajské mesto Košice 2011 (online), http://portal.statistics.sk/files/KrajskeSpravy/KE/E_publikacie/kosice-2011.pdf

4 SÚČASNÉ ÚZEMNOSPRAVNÉ ČLENENIE MESTA KOŠICE A ZABEZPEČOVANIE VÝKONU KOMPETENCIÍ

V zmysle zákona SNR 401/1990 Zb. z. o meste Košice je mesto samostatným a samosprávnym územným celkom, s 22 mestskými časťami s vlastnou miestnou správou (mapa 1d). V roku 1996 vstúpil do platnosti zákon NR SR 221/1996 Zb. z. o územno-správnom usporiadaní Slovenskej republiky, na základe ktorého sa na území Košíc vytvorili štyri okresy: Košice I., Košice II., Košice III. a Košice IV. Tie v súčasnosti plnia najmä funkciu štatistických jednotiek. Pre potreby štátnej správy v rámci reformy ESO je v Košiciach zriadený jeden okresný úrad.

Mestské časti sú právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom a štatútom mesta hospodária so zvereným a vlastným majetkom a so zverenými a vlastnými finančnými príjmami. Vykonávajú samosprávu v rozsahu zverenom zákonom a štatútom, vo zverenom rozsahu majú mestské časti postavenie obce. Mestské časti vykonávajú aj prenesený výkon štátnej správy v rozsahu vymedzenom zákonom. Hlavným zdrojom príjmov mestských častí je podiel na dani z príjmu fyzických osôb. Na jednotlivé mestské časti je rozdeľovaný paušálnou sumou na obyvateľa. Táto suma sa každoročne upravuje, neexistujú však presne stanovené pravidlá. O jej výške rozhoduje mestské zastupiteľstvo. Ďalšou významnou príjmovou položkou mestských častí sú účelové dotácie a transfery z rozpočtu mesta. Z hľadiska zabezpečovania a financovania jednotlivých kompetencií mestom a mestskými časťami by sa súčasný stav dal zhrnúť v tab. 2 (pozn. za účelom výkonu mestských častí sa zaužívalo delenie mestských častí na malé a veľké).

Mapa 1d Vývoj administratívneho členenia mesta Košice v integračnom období 1990

Tabuľka 2 Súčasný stav rozloženia kompetencií

	Magistrát	Veľká MČ	Malá MČ
Cestné komunikácie	VÚC a 7 veľkých MČ*	nie (iba KVP)	áno (bez trás MHD)**
Verejné osvetlenie	pre všetky veľké MČ*	nie	áno**
Starostlivosť o zeleň	pre 7 veľkých MČ*	nie (iba KVP)	áno*
Kultúra a šport	lokálne v 7 veľkých MČ*	celomestské v 2 MČ***	lokálne*
Sociálne veci	1 ZSS*	ZOS v 4 MČ***	nie
Školstvo	sieť MŠ a ZŠ*	Staré Mesto (6 MŠ)***	Šaca (1 MŠ)***

Vysvetlivky: * kompetencia je financovaná z vlastných zdrojov

** kompetencia je čiastočne financovaná u vlastných zdrojov

*** kompetencia je financovaná iným subjektom

Zdroj: Návrh nového usporiadania kompetencií a financovania mestských častí mesta Košice (2009), konzultácia s R. Bauerom

V súčasnosti má mestské zastupiteľstvo na celomestskej úrovni 1 primátora a 50 mestských poslancov. Na úrovni mestských častí má mesto ďalších 22 starostov a 305 poslancov. Spolu je to 378 volených reprezentantov mesta. Počet poslancov v jednotlivých mestských častiach uvádza tab. 3.

Tabuľka 3 Počet poslancov zastupiteľstiev jednotlivých mestských častí

počet poslancov zastupiteľstiev mestských častí (volebné obdobie 2010 – 2014)	mestské časti (v zátvorke je uvedený počet obyvateľov na jedného poslanca)
23	Sever (886), Sídliisko Ťahanovce (1011), Staré mesto (895), Západ (1765), Dargovských hrdinov (1195), Juh (1020), Nad Jazerom (1117)
22	KVP (1152)
12	Šaca (468), Krásna (368)
11	Luník IX (548), Barca (306)
9	Ťahanovce (267), Pereš (173), Košická Nová Ves (286), Vyšné Opátske (181)
7	Džungľa (96), Kavečany (169), Poľov (158), Šebastovce (95), Myslava (285)

Zdroj: Krajské mesto Košice 2010 (online). www.statistics.sk

5 KOMPARATÍVNA ANALÝZA MESTSKÝCH ČASTÍ MESTA KOŠICE

Mestské časti mesta Košice možno z fyzickogeografického i humánnogeografického hľadiska považovať za kvalitatívne rôznorodé. Pre podporu diskusií o zmene administratívneho členenia sa javí ako vhodná ich podrobnejšia analýza z hľadiska vybraných (sídello) geografických ukazovateľov. Pre poznanie vnútornej štruktúry mestských častí sme uskutočnili analýzu piatich ukazovateľov (jednoduchých, ale pre administratívu dôležitých – počet obyvateľov, rozloha, hustota zaľudnenia, charakter pôdneho fondu mestskej časti a počet bytov). O počte obyvateľov v rokoch 2001 a 2011 pojednáva tab. 4.

Tabuľka 4 Počet obyvateľov v mestských častiach mesta Košice v rokoch 2001 a 2012

mestská časť	rok 2001	rok 2012
Džungľa	453	591
Kavečany	1 010	1 168
Sever	20 309	19 599
Sídliisko Ťahanovce	22 522	23 349
Staré mesto	22 171	20 341
Ťahanovce	1 797	2 137
Lorinčík	361	411
Luník IX	4 241	6 228
Myslava	1 616	2 037
Pereš	990	1 511
Poľov	1 072	1 105
Sídliisko KVP	25 933	24 726
Šaca	4 767	5 407
Západ	40 870	39 410
Sídliisko Dargovských hrdinov	28 486	26 955
Košická Nová Ves	2 259	2 647
Barca	3 054	3 367
Juh	23 561	22 094
Krásna	3 452	4 083
Nad Jazerom	25 132	24 441
Šebastovce	584	645
Vyšné Opátske	1 453	1 634
spolu	242 233	233 886

Zdroj: statistics.sk

Ukazovateľ 1: *Podiel obyvateľov mestských častí z celkového počtu obyvateľov*

Z hľadiska počtu obyvateľov sa v komunikačnej praxi zaužívalo delenie na veľké a malé mestské časti. Populačnou hranicou veľkých MČ je viac ako 20 tisíc obyvateľov, pričom sa k nim radí aj MČ Sever s počtom obyvateľov 19 599. Medzi mestskými časťami navzájom je možné pozorovať značné populačné rozdiely. Mestskou časťou s najnižším počtom obyvateľov je Lorinčík s počtom obyvateľov 411. Jedná sa o mestskú časť pričlenenú k mestu v roku 1976. Má výrazný rurálny charakter so zástavbou rodinných domov, v súčasnosti je typickou mestskou časťou zasiahnutú procesom suburbanizácie. Domnievame sa, že skutočný počet obyvateľov MČ Lorinčík by mohol byť aj vyšší vzhľadom k neskolaudovaným stavebným projektom (a tým pádom nepridelenie čísla domu), ktoré neumožňujú obyvateľom mať trvalé bydlisko v obci napriek tomu, že tam žijú. Najväčšou mestskou časťou je MČ Západ (alebo Terasa) s počtom obyvateľov takmer 40 tisíc. Po bratislavskej Petržálke ide o druhé najväčšie sídlisko na Slovensku nachádzajúce sa v západnej časti mesta Košice na pravobrežnej riečnej terase Hornádu. MČ Západ pozostáva z dvoch rozdielnych architektonických častí. Popri panelákovvej výstavbe zo 60-tych – 80-tych rokov 20. storočia tu nachádzame aj štvrť individuálnej výstavby rodinných domov budovanej od polovice 70. rokov, expresívne nazývanej „milionárska štvrť“ so sociálne silnejšími skupinami obyvateľstva. Ďalšie početné mestské časti sú panelákové sídliská – Sídlisko Dargovských hrdinov, KVP a Nad Jazerom (mapa 2).

Ukazovateľ 2: *Podiel poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy v mestských častiach*

Z hľadiska variability mestských častí sa ako vhodné javí poznať situáciu skladby pôdy mestských častí, konkrétne podiely poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy. Je vyjadrením toho, čo z krajinného typu sa v mestskej časti nachádza, s tým súvisiaca starostlivosť a údržba o verejné priestory. Z hľadiska tohto ukazovateľa je podľa mapy 3 mestskou časťou s najvyšším podielom poľnohospodárskej časti MČ Šebastovce, ide o bývalú samostatnú obec pričlenenú k mestu v roku 1976 s nížinným typom krajiny využívaným pre poľnohospodárske účely. Mestskou časťou s najnižším podielom poľnohospodárskej pôdy je Staré Mesto – historické jadro mesta Košice.

Ukazovateľ 3: *Podiel zastavanej plochy z nepoľnohospodárskej pôdy mestských častiach*

Komplementárnou mapou k mape 3 je zobrazenie podielu nepoľnohospodárskej pôdy v mestských častiach mesta Košice (mapa 4). Ďalším sledovaným ukazovateľom je podiel zastavanej plochy z výmery nepoľnohospodárskej pôdy na zhodnotenie miery „zastavanosti“ – produkcie vybudovaného územia v jednotlivých mestských častiach. Mestskou časťou s najvyššou mierou zastavanej plochy z nepoľnohospodárskej pôdy je MČ Pereš (92,48 %). Táto mestská časť bola k mestu územne pričlenená v roku 1968, v súčasnosti je obľúbeným cieľom suburbantov (Dická, 2006). Mestskou časťou s najnižšou mierou sledovaného ukazovateľa je MČ Sever

Mapa 2 Podiel obyvateľov mestských častí mesta Košice z celkového počtu obyvateľov

Mapa 3 Podiel poľnohospodárskej pôdy v mestských častiach mesta Košice

Mapa 4 Podiel nepoľnohospodárskej pôdy v mestských častiach mesta Košice

(7,85 %) vzhľadom k skutočnosti, že ide o rozlohou najväčšiu mestskú časť (5458,4 ha). Podstatnú časť MČ Sever pokrývajú mestské lesy mesta Košice, nachádzajú sa tam športovo-rekreačné oblasti (Anička, Alpínka, Bankov, Čermeľ, Jahodná), ale aj staré priemyselné zóny (Baňa Bankov, Magnezitka). Hodnoty za ostatné mestské časti prezentuje mapa 5.

Ukazovateľ 4: *Počet bytov na ha zastavanej plochy v mestských častiach*

Ďalším sledovaným ukazovateľom poukazujúcim na variabilitu mestských častí mesta Košice je počet bytov na ha zastavanej plochy (mapa 6). Najvyššiu hodnotu dosahuje sídlisko KVP (87,38 bytov na ha zastavanej plochy), najnižšiu hodnotu znamená Šaca (1,87). Šaca má špecifickú polohu, leží na významnom komunikačnom ťahu v blízkosti hutníckeho podniku US Steel. Pôvodný plán zo 60-tych rokov plánoval zo Šace vybudovať „hutnícke mesto“ s plnou obslužnou vybavenosťou. O významnosti tejto mestskej časti svedčia aj obytné súbory, výstavba škôl s hutníckym zameraním a nemocnice. MČ Šaca je rozlohou druhá najväčšia s výrazným podielom poľnohospodárskej pôdy.

Ukazovateľ 5: *Hustota zaľudnenia (obyv./ha) a funkčná hustota zaľudnenia (obyv./ha zastavanej plochy) v mestských častiach*

Vzájomný vzťah medzi počtom obyvateľov a zastavanou plochou vyjadruje funkčná hustota zaľudnenia. Z tohto hľadiska ukazovateľa dosahujú najvyššie hodnoty sídliská Luník IX (338,48 obyv./ha zastavanej plochy) a KVP (266,73 obyv./ha zastavanej plochy). Neslávne známe je sídlisko Luník IX obývané predovšetkým neprispôsobivými, sociálne vylúčenými obyvateľmi najmä rómskeho etnika. O tamojších bytoch je známe, že ich obýva priemerne 8,51 obyvateľov (problémová Hrebendova ulica) (Dická, 2010). Menej známa je história a plány vtedajších mestských projektantov pri výstavbe sídliska, ktoré malo vtedy najkrajšiu polohu zo všetkých postavených Luníkov (pozn. MČ Západ – Terasa sa člení na Luníky I – VIII). Zámerom bolo postaviť sídlisko pracovne nazvané ABC ako sociálny experiment bývania pre mladé rodiny vojakov (Armáda), policajtov (Bezpečnosť) a Cigánov. Najnižšiu hodnotu sledovaného ukazovateľa dosahuje Šaca (6,18 obyv./ha zastavanej plochy), hodnoty ostatných mestských častí sú zaznačené v mapách 7 a 8. O MČ Šaca sme sa podrobnejšie zmienili pri popise ukazovateľa 4.

6 VÝSLEDNÁ TYPIZÁCIA

Na základe čiastkových výsledkov ukazovateľov sme vypracovali typizáciu mestských častí mesta Košice ako predpoklad pre úvahy o ich administratívnom zlučovaní. Analýza piatich ukazovateľov (jednoduchých, avšak pre administratívu dôležitých ukazovateľov – počet obyvateľov, rozloha, hustota, charakter pôdneho fondu MČ a počet bytov) diferencovala mestské časti do vnútra a vytvorila súbor mestských častí ako množinu relatívne homogénnych jednotiek.

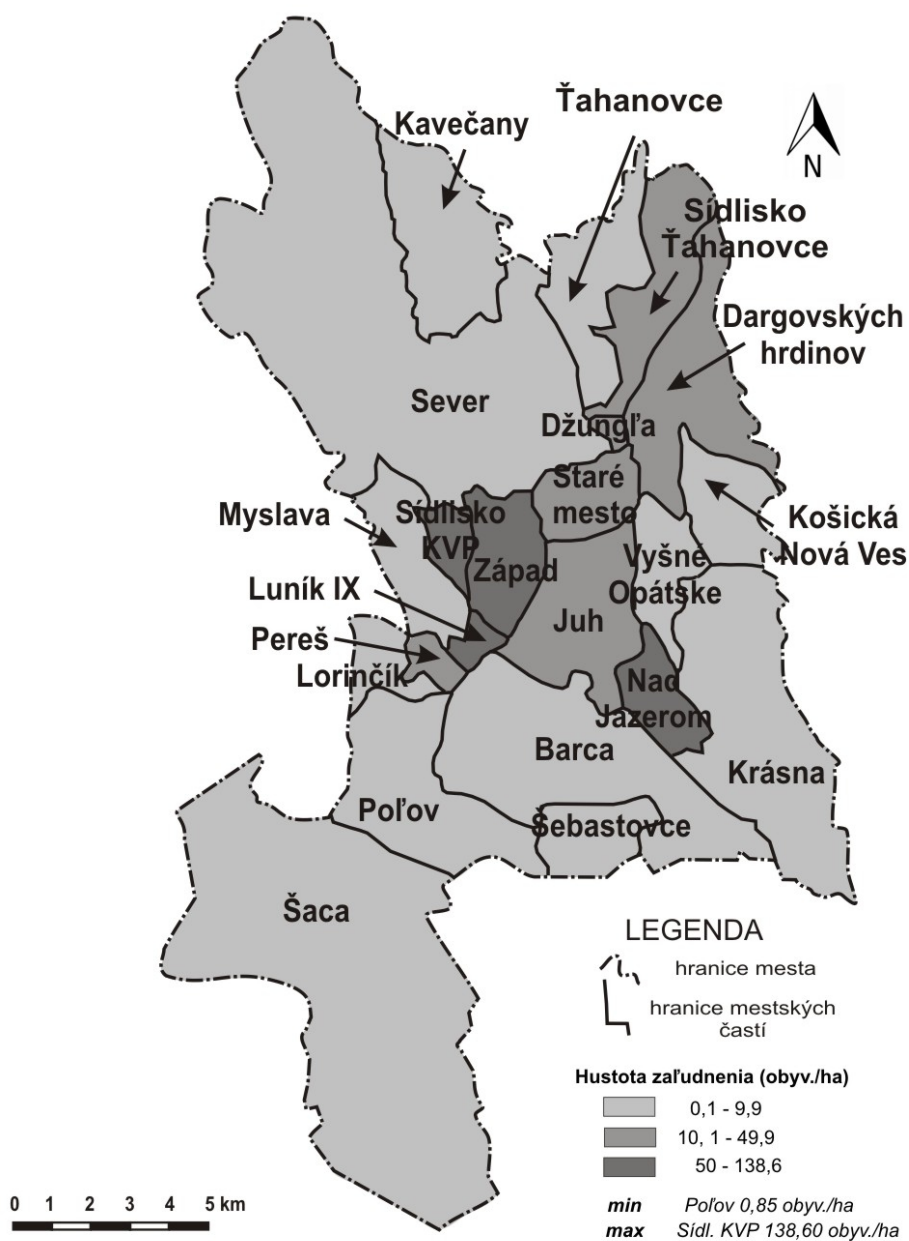
Prevádzka miestnych komunikácií, verejného osvetlenia, starostlivosť o zeleň, školstvo a sociálne veci patria k najdôležitejším kompetenciám mestských častí.

Mapa 5 Podiel zastavanej plochy z nepoľnohospodárskej pôdy v mestských častiach mesta Košice

Mapa 6 Počet bytov na ha zastavanej plochy v mestských častiach mesta

Mapa 7 Hustota zaľudnenia (obyv./ha) v mestských častiach mesta Košice

Mapa 8 Funkčná hustota zaľudnenia (obyv./ha zastavanej plochy) v mestských častiach mesta Košice

Zároveň však historické pozadie, špecifické priemyselné či rekreačné funkcie mestských častí diferencuje priestor mesta na kvalitatívne rôznorodé časti. Na základe prevládajúceho začlenenia do jednotlivých kategórií (tab. 5) sme vyčlenili tri typy mestských častí – urbánny, rurálny a zmiešaný (urbánno-rurálny) typ (mapa 9).

Tabuľka 5 Kritériá analýzy mestských častí

kritérium	urbánny	zmiešaný	rurálny
podiel obyvateľov	< 8 %	> 8 – 1 % <	< 1 %
podiel poľnohospodárskej pôdy	< 20 %	> 20 – 50 % <	> 50 %
podiel zastavanej plochy z nepoľnohospodárskej pôdy	> 60 %	> 60 – 40 % <	< 40 %
počet bytov na 1 ha zastavanej plochy	> 50	> 50 – 10 <	< 10
funkčná hustota zaľudnenia	> 100	> 100 – 50 <	< 50

V priestore mesta Košice sme identifikovali **šesť** urbánnych mestských častí: Staré Mesto, Západ, sídl. Dargovských hrdinov, sídl. Ťahanovce, Nad Jazerom a KVP. Ide jednak o historické centrum mesta, vnútorné mesto budované v medzivojnovom období a po 2. svetovej vojne a typické panelové sídliská budované hlavne v 70-tych a 80-tych rokoch 20. storočia.

V priestore mesta možno identifikovať **dvanásť** rurálnych mestských častí: Kavečany, Ťahanovce, Džungľa, Košická Nová Ves, Vyšné Opátske, Krásna, Barca, Šebastovce, Poľov, Lorinčík, Pereš a Myslava. Okrem mestskej časti Džungľa ide o administratívne pripojené obce z integračného obdobia 60-tych a 70-tych rokov, ktoré si zachovávajú svoj rurálny charakter, no výraznejšie ich pretvárajú procesy suburbanizácie.

Zmiešaný urbánno-rurálny charakter majú **štyri** mestské časti: Sever, Juh, Luník IX a Šaca. Tieto mestské časti majú istú špecifickú črtu, ktorá bude výraznejšie ovplyvňovať okruh kompetencií v jej manažovaní. MČ Sever je rozlohou a lesným porastom najväčšia, MČ Juh je priemyselnou časťou, Šaca je ovplyvnená blízkosťou US Steelu a Luník IX koncentruje sociálne vylúčené obyvateľstvo.

7 KRITIKA ADMINISTRATÍVNEHO ČLENENIA MESTA KOŠICE

Kritika administratívneho členenia mesta sa na odbornej akademickej a verejnej úrovni spravidla začína porovnaním s niektorými veľkými svetovými mestami v počte mestských častí a v počte poslancov, čo navodí okamžitú potrebu riešenia neželaného súčasného stavu v Košiciach.

Košice sú často porovnávané s mestom New York, ktorý sa člení na 5 mestských častí (boroughs). Bez ohľadu na počet obyvateľov, z európskych miest sa obvykle spomenie Paríž s 20 mestskými časťami, Rím 8, Moskva 12, Tokyo 23 mestskými časťami, Kodaň 10 okresmi. Na druhej strane, podobne vyšší počet mestských častí má Brno – 29 mestských častí, Budapešť – 23 obvodov, Varšava 18,

Mapa 9 Typizácia mestských častí mesta Košice

Krakov 18, Praha má 22 správnych obvodov (ale 57 mestských častí). Hlavné mesto Slovenska – Bratislava sa člení na 17 mestských častí a má 45 mestských poslancov.

Kritika vysokého počtu mestských častí v Košiciach prichádza od samotných aktérov mesta – miestnych poslancov a súčasného primátora mesta R. Rašiho. Medializácia problému v tunajších médiách spôsobila väčší záujem aj u obyvateľov. Prvýkrát sa objavili úvahy o redukcii počtu mestských častí na prelome rokov 2004 a 2005, pričom bolo konštatované, že výdavky na chod samosprávy v meste (mesto ako celok a tiež každá mestská časť si kreujú veľmi podobné orgány, napr. primátora mesta/starostu mestskej časti; mestské zastupiteľstvo/resp. miestne zastupiteľstvo, atď.) sú príliš vysoké a aj pri porovnaní s oveľa väčšími mestami majú Košice neprimerane vysoký počet mestských častí. Predpokladá sa, že znížením počtu poslancov v mestskom a miestnych zastupiteľstvách 22 mestských častí, zákonnou úpravou ich odmien a ďalšími zmenami by mohli náklady na chod mestských samospráv klesnúť ročne o 30 % (Vrábel, 2012).

Dôležitý prvý krok nastal v roku 2006, kedy sa novelou zákona o Košiciach znížil počet poslancov v mestskom zastupiteľstve z 80 na 50. Novela zákona posilnila aj postavenie mestského zastupiteľstva, ktoré získalo právo rozhodnúť o zmene hraníc mestských častí, vrátane ich zlúčenia. Novo upravila aj kreovanie zastupiteľstiev mestských častí, v ktorých určila počty ich poslancov v závislosti od počtu obyvateľov.

Ďalším krokom vpred bola opätovná zmena v počte poslancov, ktorá bola odsúhlasená schválením novely zákona o meste Košice v októbri 2012. Rada starostov sa dohodla na znížení počtu poslancov Mestského zastupiteľstva z dnešných 50 na 41 a na okresaní miestnych poslancov o približne 40 % zo súčasných 307 (pozn. v komunálnych voľbách roku 2010 ich bolo zvolených 305). Pri nasledujúcich voľbách by situácia mala vyzerat' nasledovne (tab. 6):

- v mestských častiach do 3 000 obyvateľov 3 – 5 poslancov (dnes 5 – 9),
- v mestských častiach od 3 000 do 10 000 obyvateľov 5 – 7 poslancov (dnes 9 – 13),
- v mestských častiach od 10 000 do 20 000 obyvateľov 7 – 11 poslancov (dnes 13 – 19),
- v mestských častiach nad 20 000 obyvateľov 11 – 13 poslancov (dnes 19 – 23).

Celkovo sa teda bude voliť do 173 poslancov.

K problému vysokého počtu mestských častí sa kriticky vyjadril aj politológ Koziak (in Vrábel, 2012), ktorý vidí najmä problém vo finančnej náročnosti samosprávy. „Niektoré mestské časti nemajú veľa financií na rozvoj, takže aj preto môže byť ich existencia otázna. Zlúčením s inými môžu paradoxne získať viac“.

Na to, aby mohlo dôjsť k administratívnym zmenám je nutné rešpektovať aj časové hľadisko realizovania zmien. Podľa Zákona SNR č. 401/1990 Zb. z. § 3 uvádza, že vytvoriť, zrušiť, zlúčiť alebo rozdeliť mestské časti, alebo vykonať iné zmeny ich hraníc môže mestské zastupiteľstvo všeobecne záväzným nariadením; na prijatie tohto všeobecne záväzného nariadenia je potrebný súhlas trojpätinovej väčši-

ny všetkých poslancov. Návrh na vytvorenie, zrušenie, zlúčenie alebo rozdelenie mestských častí nemožno predložiť na rokovanie mestského zastupiteľstva v poslednom roku riadneho volebného obdobia orgánov samosprávy mesta. Najbližšie by sa tak mohlo stať v roku 2014, keď budú ďalšie komunálne voľby.

Tabuľka 6 Počet poslancov v jednotlivých mestských častiach podľa novely Zákona o meste Košice z roku 2012

Mestská časť	Počet poslancov v súčasnosti	Počet poslancov po novom
Džungľa	23	11 – 13
Kavečany	23	11 – 13
Sever	11	5 – 7
Sídliisko Ťahanovce	7	3 – 5
Staré mesto	7	3 – 5
Ťahanovce	23	11 – 13
Lorinčík	9	3 – 5
Luník IX	12	5 – 7
Myslava	22	11 – 13
Pereš	5	3 – 5
Poľov	11	5 – 7
Sídliisko KVP	9	3 – 5
Šaca	23	11 – 13
Západ	9	3 – 5
Sídliisko Dargovských hrdinov	7	3 – 5
Košická Nová Ves	23	11 – 13
Barca	23	11 – 13
Juh	12	5 – 7
Krásna	7	3 – 5
Nad Jazerom	9	3 – 5
Šebastovce	8	3 – 5
Vyšné Opátske	23	11 – 13

Primátor mesta, R. Raši chcel pokračovať v riešení tejto problematiky a do najbližších komunálnych volieb znížiť ďalšou novelou zákona o Košiciach aj počet mestských častí. Starostovia mestských častí predstavili svoje návrhy primátorovi (dokopy 9 návrhov), Rada starostov predložila 1 (s návrhom 14 mestských častí), no neschválila ho. Potvrdila odporúčanie svojej pracovnej skupiny pre optimalizáciu samosprávy, teda aby „teraz neriešili počet mestských častí, ale najprv aby na ne presunuli kompetencie z mesta, a až potom uvidia, či vôbec a koho zlučovať“ (in Vrábek, 2013).

Na ostatnom mestskom zastupiteľstve v júni 2013 zobralo mestské zastupiteľstvo na vedomie Informáciu o návrhoch na nové členenie mestských častí mesta Košice, ktorou žiada primátora a radu starostov prerokovať a preložiť mestskému zastupiteľstvu vo forme návrhu Všeobecne záväzného nariadenia mesta Košice v termíne do konca roka 2013. V závere primátor R. Raši uviedol, že na koncepcii zníženia počtu mestských častí bude vedenie naďalej pracovať. Pokračovať budú aj rokovania so starostami, ale aj s mestskými poslancami a poslaneckými klubmi v mestskom zastupiteľstve. Termín je posledný možný, keďže v decembri 2014 sa budú konať voľby do samosprávy mesta a mestských častí a vo volebnom roku zákon nedovoľuje vykonať takéto zmeny.

8 ZÁVER

V prepojení na hľadanie spôsobu plošnej realizácie komunálnej reformy v Slovenskej republike nachádzame paralelu v administratívnej rozdrobenosti mesta Košice. Prvé kroky komunálnej reformy „v malom“ práve prebiehajú v Košiciach, o ktorých je známe, že na mesto s takmer 234 tisíc obyvateľmi pripadá okrem hlavnej úrovne 1 primátor a 50 mestských poslancov, na nižšej úrovni 22 mestských častí ďalších (t. j. ďalších 22 starostov a 305 poslancov).

Ak je cieľom územných reforiem vytvoriť čo najoptimálnejšiu administratívnu organizáciu územia, je potrebné na problém nazerať čo najkomplexnejšie. Na základe štúdií a analýz sme sa pokúsili zhrnúť dôvody potreby reorganizácie administratívneho členenia Košíc:

- zníženie počtu poslancov i mestských častí by prispelo k zníženiu nákladov na chod mesta,
- chod úradov mestských častí pohlcuje veľký objem peňazí. Poukazuje sa na skutočnosť, že niektoré mestské časti na chod miestneho úradu a samosprávy minú až 80 % z pridelených peňazí,
- zlepšila by sa kvalita výkonu zverených kompetencií a uľahčila kontrola (zo strany občanov aj mesta).

Zníženie počtu poslancov a počtu mestských častí bolo aktivizujúcim argumentom predvolebnej kampane súčasného primátora mesta Košice – R. Rašiho. Poslanci miestneho zastupiteľstva v Košiciach sa tým aktuálne zaoberajú, no vo finálnom hlasovaní zdá sa svojimi hlasmi v prospech zníženia nerozhodnú – vo všeobecných rozpravách sú za redukciiu, avšak v hlasovaní proti redukcii počtu mestských častí. Z každej územnej zmeny plynú isté obavy. Starostovia a poslanci sa obávajú, že veľké mestské časti budú dominovať nad malými mestskými časťami a ich potrebami. Pozornosť venujú aj otázke špecifickej situácie sídliska Lunika IX a jeho pričlenenie k inej mestskej časti. Navrhuje sa možnosť, aby bol Luník IX pod správou mesta Košice bez volených orgánov. Verejná diskusia je zatiaľ len na úrovni medializovania témy v miestnych médiách, na internete bola spustená petícia za zrušenie mestských častí. K téme sa vyjadrujú starostovia mestských častí, resp. poslanci mestského zastupiteľstva a miestnych zastupiteľstiev.

Tento príspevok má za cieľ diskutovať reorganizáciu administratívneho členenia mesta Košice pohľadom geografov. Analyzuje administratívny vývoj mesta z časovo-priestorového hľadiska, venuje sa rôznorodosti mestských častí a sumarizuje doterajšie uskutočnené kroky v prospech reformy. Aktuálnosť témy v lokálnej, ale aj celonárodnej mierke nás vedie k ďalšiemu výskumu v danej problematike. Kým v tomto príspevku bola riešená otázka typizácie mestských častí navonok a zhodnotenie doterajších diskusií, v blízkej budúcnosti je potrebné sa venovať výberu vhodných kritérií reorganizácie administratívneho členenia a ich váhe. Dôležitá bude aj charakteristika mestských častí navzájom v oblasti dopravnej infraštruktúry, mobility obyvateľov, mestských častí ako miest bývania, práce a štúdiá. V neposlednom rade sú dôležité aj názory obyvateľov a ich (ne) záujem o redukciu mestských častí mesta. Ďalší výskum bude preto smerovať k návrhu nového administratívneho členenia mesta Košice.

Pod'akovanie

Príspevok vznikol s podporou projektu VEGA č. 1/1247/12, zodpovedný riešiteľ prof. RNDr. P. Spišiak, CSc.

Literatúra

- BUČEK, J. 1999. The Citywide/District Relationship and the Question of Integrity: A Case Study of Bratislava. In: Kimball, J. D. ed. *The Transfer of Power – Decentralisation in Central and Eastern Europe*. Budapest: Local Government and Public Service Reform Initiative, s. 79-96.
- BUČEK, J. 2006. The position of local self-government after main phase of public administration reform in Slovakia. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, nr. 48, s. 167-178.
- BUČEK, J., BORÁROSOVÁ, Z., SOPKULIAK, A. 2010. *Miestne financie a miestny ekonomický rozvoj*. Bratislava: Geografika. ISBN 978-80-89317-12-7
- BUČEK, J., KOREC, P. 2013. Directly elected large cities' mayors during transition: advantages, risks, leadership style and governance in Slovakia. In: Pradhan, P. K., Buček, J. and Razin, E. eds. *Geography of Governance: Dynamics for Local Development*. International Geographical Union Commission on Geography of Governance, s. 67-76. ISBN: 978-9937-2-6508-9
- DICKÁ, J. 2006. Suburbanizácia mesta Košice a jeho zázemia. *Geografická revue*, 2, 2, Banská Bystrica: UMB, s. 295-309.
- DICKÁ, J. 2009. *Temporálno-komparatívna analýza sociálno-demografickej intraurbánnej štruktúry mesta Košice v čase postsocialistickej transformácie a nástupu systémovej globalizácie*. Dizertačná práca. Prešov: Prešovská univerzita, 204 s.
- DICKÁ, J. 2010. Sídliisko Luník IX. *Exkurzný sprievodca 15. kongresu Slovenskej geografickej spoločnosti*. Košice, s. 27-29.
- GERGELY, L., REGINÁČOVÁ, N. 2011. *Obyvateľstvo Košíc a administratívne členenie mesta v 19. storočí v archívnych dokumentoch a literatúre*. [online] [cit. 2013-06-05]. Dostupné na: <<http://www.saske.sk/cas/zoznam-rocnikov/2011/>>
- HALAGA, O. R. 1967. *Právny, územný a populačný vývoj mesta Košice*. Košice (Východoslovenské tlačiarne). ISBN 83-024-67
- HINNERICH, B. T. 2009. Do merging local government free ride on their counterparts when facing boundary reform? *Journal of Public Economic*, 93, s. 721-728.

- KLAPKA, P., HALÁS, M., TONEV, P. 2013. Functional regions: concept and types. In: *Sborník příspěvků XVI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. s. 94-101.
- KLIMOVSKÝ, D. 2010. Konsolidačné reformy a decentralizácia v európskych podmienkach. *Acta Politologica*, 2, 3, s. 86-96.
- LOVACKÁ, S. 2009. Efektívny rozvoj lokálnych samospráv v Slovenskej republike. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 53, s. 107-121.
- PACIONE, M. 2001. Geography and public finance: planning for fiscal equity in a metropolitan region. *Progress in Planning*, 56, s. 1-59.
- REGINÁČOVÁ, N. 2013. Čo prezrádzajú čísla. Slovensko a Košice z hľadiska sčítaní ľudu. *Historická revue Špeciál*, 2, s. 35-38.
- SLAVÍK, V. 1998. Územné zmeny obcí v Slovenskej republike v etape transformácie (1990 – 1998). *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, nr. 41, Bratislava: PriF UK, s. 137-154.
- SLOBODA, D. 2010. *Komunálna reforma ako súčasť cesty k lepšej verejnej kontrole obecných samospráv*. Bratislava: Konzervatívny inštitút. [online] [cit. 2013–06-05]. Dostupné na: <www.konzervativizmus.sk/article.php?4801&ezin_author_id=48>
- ŠUŠKA, P. 2012. Produkcia vybudovaného prostredia v postsocialistickej Bratislave: podmienky, dynamika a územný prejav. *Geografický časopis*, 64, 2, s. 155-179.
- VRÁBEL, J. 2012. Košickí starostovia chcú menej poslancov a mestských častí. *Košický korzár*. [online] [cit. 2013–05-23]. Dostupné na: <<http://kosice.korzar.sme.sk/c/6498791/kosicki-starostovia-chcu-menej-poslancov-a-mest-skyh-casti.html>>
- VRÁBEL, J. 2013. Mestské časti v Košiciach nespoja. *Košický korzár*. [online] [cit. 2013–06-13]. Dostupné na: <<http://kosice.korzar.sme.sk/c/6837959/mestske-casti-v-kosiciach-nespoja.html#ixzz2e65q25oS>>
- Krajské mesto Košice*, 2010. [online] [cit. 2013–02-23]. Dostupné na: <www.statistics.sk>
- YANG, J., LI, G. 2014. Fiscal and spatial characteristics of metropolitan government and planning in China: Understanding centralisation trends in a decentralisation context. *Habitat International*, 41, s. 77-84. [online] [cit. 2013–06-05]. Dostupné na: <http://portal.statistics.sk/files/KrajskeSpravy/KE/E_publicacie/kosice-2011.pdf>
- The Local Government Reform – In Brief*. Ministry of the Interior and Health, Copenhagen, Denmark. [online] [cit. 2012–11-10]. Dostupné na: <<http://www.sum.dk/~media/Filer-Publikationer-IN/English/2006/The-local-government-reform-in%20brief/local-government-reform-in-brief.ashx>>
- Návrh nového usporiadania kompetencií a financovania mestských častí mesta Košice*, 2009. Komunálne poradenské a výskumné centrum. Piešťany. [online] [cit. 2013–06-05]. Dostupné na: <http://www.komunal.eu/subory/Financovanie_m._._Ko_ice.pdf>
- Zákon č. 401/1990 Zbierky zákonov o meste Košice*.
- Zákon č. 369/1990 Zbierky zákonov o obecnom zriadení*.

Typisation of city quarters for purposes of administrative reform in the city of Košice – evaluation of situation and discussions

Summary

The provision of public services is major function of local governments. Many times, there is a political-geographical disjunction of functional regions and politically constrained administrative areas. For this purposes, one can think of three basic models of metropolitan government: polycentric, unitary, and two-tier. The city of Košice having around 234 thousands inhabitants is administratively two tier self-government – the upper city-wide tier and lower tier consisting of 22 city quarters. When it comes to overall number of city councillors – the number is seemingly high to the city of such size category. At the city-wide level, there is a one mayor and 50 city councillors, at the city quarter level there are 22 mayors and 305 city quarter councillors. In regard to city financial shortage and debts there are strong

voices to reduce the number of city quarters, e.g. to administratively merge them into larger administrative units. In the paper we are attempting to reconsider the administrative division of the city of Košice by the eye of a geographer. The following items fall under consideration: the brief history of the city and the urban rise of the city, demographic boost in the second half of the 20th century. The surge of population was also due to administrative reform in the 60ties and 70ties, when the twelve communities were merged to the city. This is one of the reasons why they differ so much intrinsically. We tried to classify them in terms of selected criteria. Many of them (12) still have rural character affected by the process of suburbanisation. Many of them (6) are strongly urban – apart from the historical centre, there are typical panel housing estates that have been built in the 70ties and 80 ties. The rest of them (4) is of mixed character. Then we summarise the critique to contemporary administrative division raised by the city mayor and the media – arguments for and arguments against the present state. The discussions over new conceptions of administrative division proposals are sketched as well. The city mayor R. Raši advocates the redrawing the city boundaries in terms of financial savings and effective governance having cited that some city quarters spent as much as 80 % of the budget to running of the office. Even though the reform is likely to happen in the future, the timing is crucial as well, because changes to merge-divide process can commence only a year before local government elections. The coming local government elections in Slovakia will be in December 2014. From the geographers' point of view, it would be fruitful to broaden the issue of administrative reduction further on, to think of the key criteria and to bring an own proposal of administrative division of the city of Košice.